...adî bir ...sele: ...tarşi nedir?

Yazan: NÜZHET BABA

...n evvel ...e bu harb ...rtık moda bir ...e olarak iktı- ...yat âleminde ye- ...bir rejim ifade ...n bu iki kelimeyi ve bunların mef- ...umlarını anlatmak faydalı olur.

Autarkeia eski yunanca dilinde ken- kendine yeterlik demektir. Eski Yu- ...n medeniyetinde bazı şehirler vardı ...bunlar, hiç bir ithalâta muhtac ol- ...dan kendi kendilerine geçinebilirler- ...di. Bugünkü manasında otarşi iktısa- ...den kimseye muhtac olmadan yaşaya- bilmek, ve azamî raddede tatbik edil- diği takdirde, bir devletin başka dev- ...letlerle malî, iktisadî ve ticarî müna- ...sebetleri kesmesi demektir. Maamafih ...dern tatbikatta münasebetler kesil- ...yecek, fakat bunlar, otarkist devle- ...n esas gaye ve hedeflerine hiç bir şekilde bir mâni teşkil edemiyecektir.

Şu halde otarkist devletin gaye ve hedeflerini gözden geçirelim:

Modern devletin haricle ne kadar faz- la teması olursa, memleket dahilinde o kadar işsizlik ihtimali çoğalır. Tam ser- best bir mübadele esasında, gümrük ta- rifelerinin tamamile kaldırılmasında da bu tehlike mevcuddur.

Aynı veçhile bir devlet harb halin- de, haricden mamul ve iptidaî madde tedarikinde başkalarına muhtac olursa bu tehlike bir kat daha artmış olur.

Bu son tehlikeyi Almanya 1914-1918 harbinde daha yakından hissetmiş, Ha- beş harbinde de İtalya, «zecrî tedbir- ler» tehdidi altında epey korku geçir- mişti. Modern devletlerden bu ikisinin otarşi rejimine herkesten fazla teha- lükle baş vurmaları bu yüzdendir. Hat- ta Alman iktısadiyatçıları arasında Al- manyanın geçen harbi kaybetmesinde en büyük amilin halkın üzerine çöken açlık kâbusu olduğunda ısrar edenler çoktur.

1938 Nazi partisi kongresinde başlıca mevzuubahs olan mesele, müstakbelde Almanyanın ablukasını bir efsane ha- line ifrağ keyfiyetini teşkil etmiştir. Bu kongrede malî ve iktısadî bakımdan başka devletlere muhtac olan bir dev- letin ne hür, ne müstakil, ne de mu- kadderatına hâkim olamıyacağı kararı- na varılmıştır.

Bununla beraber hayatî iptidaî mad- de kaynaklarile muvasalası kesilmiyen ve bunları serbestçe tedarik edebilen devlet, otarşi bakımından gayesine eriş- miş addolunabilirse de, bu devletin harb halinde bu harbi idame etmek için lü- zumlu maddeleri tedarik edebilir vazi- yette bulunması da şarttır.

Bu gayeye erişmek için otarkist dev- let evvelce ithal ettiği yiyecek ve ham maddeleri kendi memleketinde istihsal ...eder. Hele yiyecek maddelerini mümkün olduğu kadar dahilden teda- rik geçen harbden sonra hemen hemen her memleket için adeta dinî bir aki- de halini almıştır.

Halbuki, harb zamanında yalnız yi- yecek maddeleri de- ğil, her türlü ihti- yac gözönünde bu- lundurulmak icab e- der. Bu takdirde mesele şudur: Dahil- de az olan maddeleri çoğaltmak, gerek hiç bulunmıyanları ve gerek ihtiyaca kâfi gelmiyenleri de sun'î istihsalât ile ihtiyaca tekabül eder raddeye çıkar- mak. Şunu da söylemek gerektir ki bir memlekette olmıyan, her hangi bir maddeyi, meselâ yünü, şimal memleket- lerinde yetiştirmeğe uğraşmak şu ba- kımdan beyhudedir ki, yün yetiştir- meğe sarfolunacak emek, başka ve gene aynı derecede hayatî, diğer bir madde- nin aleyhine olacaktır. Buna çare ola- rak otarkist memleketler sun'î istihsa- lâtı ikame etmişlerdir. Meselâ Almanya 1932 de 5,800,000 kilogram yün yetişti- rirken 1938 de bunu 8,000,000 kilograma çıkarmıştır. Halbuki Zellwolle tesmiye olunan ve yün yerine geçen bir mad- deyi 1935 te, 6,000,000 kilogram istihsal ederken, 1938 de 46,000,000 kilograma çı- karmıştır.

Velhasıl otarkist rejimlerde, bu keli- me ile, tabir caizse, iğneden sürmeye kadar teşmil olunmak lâzım gelen bir fikir takib olunmuştur. İtalyada, hatta Rusyada sun'î kauçuk imalâtı dahi ri- vayetlere göre bir hayli ilerlemiş ve muvaffak dahi olmuştur.

Otarşi, daha başka şekilde ifade o- lunmak lâzım gelse, mümkün olduğu takdirde tabiî, mümkün olmadığı tak- dirde sun'î istihsalle kendi kendine ye- terlik demektir.

Yazımızın buraya kadar olan kısmı, kendi kendine yeterliğin maddeten im- kân dahilinde olduğunu ancak bir na- zariye olarak isbat edebilir. Bu nazari- ye, umumî bakımdan hiç bir memle- kette müsbet bir tecrübe devresi ge- çirmiş değildir. Şurası da şayanı dik- kattir ki en büyük otarkist devletin reisi 1939 kânunusanisinde şu sözleri söylemiştir:

«— Beşer sâyü gayretinde öyle bir dönüm noktasına varılmaktadır ki, bir an gelir, sâyü amelin daha fazla tek- sif edilmesine maddeten imkân kalmaz.»

İşte bu yüzden otarkistler, otarşi re- jiminde, yani civar memleketlerle ve harb halinde muvasalası kesilmiyecek piyasalarla uzun seneler istedikleri mad- deleri mübayaa etmek üzere mukave- lelere girişmek şıkkında karar kılmış- lardır. Bu memleketlerin küçük ve kuv- vetsiz ve icabında kafa tutamıyacak memleketler ve piyasalar olması da ay- rıca bir zarurettir.

Otarşinin maddî imkânsızlıklarla, ya- ni beşer takatinin bir noktaya gelip durduğuna göre, tahdid edildiğinde bu rejimin peygamberlerinin de şüpheleri yoktur. Bunun daha hafifi ve başka memleketleri istismar suretile elde edi- len otarşinin dahi, idamesi sürgit bir iktısadî rejim ad ve itibar olunamıya- cağını bir başka yazımızda mevzuubahs edeceğiz.

Nüzhet BABA

Şehir meclisinin dünkü içtimaında

Şehrin muhtelif imar plânları gözden geçirildi

İstanbul Şehir Meclisi bugün son top- lantısını yapacağından dün dolgun bir ruzname ile işe başlamıştır.

Topkapı mezarlığının Maltepe yolile Topkapı - Yedikule asfalt kısmının teş- ciri ile mezarlık olarak kullanılması hakkındaki teklif mülkiye encümenine havale edilmiştir. Elektrik, Tramvay, Tünel umum müdürlüğü ve Sular ida- resi müdürlüklerinin esas teşkilât ve vezaifine aid talimatnameler okunarak kabul olunmuştur. Petrol Limited şir - ketinin Petrol Ofisine devri hakkındaki teklif kavanin encümenine havale edil- miştir.

Bundan sonra Meclise verilmiş olan Eyüb nâzım plânı okunmuştur. Buna nazaran: Balattan Ayvansaraya kadar yol evvelce tasdik edilmiş olan İstanbul nâzım plânındaki yolun temadisinden olduğundan 30 metre olarak tespit edil- miştir. Ayvansarayla Feshane fabrika - sı arkasındaki kısmın bir tarafı fabrika sahası, diğer tarafı da mezarlık olarak 20 metre genişliğinde bırakılmıştır. Fes- hane ile Eyüb arasında yol etrafının türbeler ve saldide ağaçlarla muhat ol- ması dolayısile mevcud 10 metrelik yol ibka edilmiş Feshaneden itibaren Kuru- kavak istikametine doğru ayrıca 10 met- relik yeni bir yol açılmaktadır. Dökme- ciler caddesile İslâmbey caddesi ve De- re sokağı, saha gayrisıhhî olduğundan buralarda inşaat yaptırılmıyacaktır.

Balattan Ayvansaraya kadar takriben 24,000 metre murabbaı mahal küçük sa- nayie, Ayvansaraydan Eyübe kadar takriben 52,500 metre murabbaı mahal de orta sanayie tahsis edilmiştir. Hü- kûmet mahallesi olmak üzere biri Ku- rukavakta, biri Babahaydarda, biri de Eyüb iskelesi yanında üç yer ayrılmış- tır. Surların iki tarafında takriben 30 metre arzında yeşillik bir saha ayrıl- mıştır. Eyüb mezarlık sırtı ağaçlandırı- lacaktır.

Boğaziçi Anadolu sahili, Eyüb ve ci- varı nâzım plânlarile Cihangir ve A - yaspaşa tatbikat plânları da Belediye nafıa encümenince tetkik ve intac edil- miştir ve Büyükadanın şehrin en iyi bir sayfiyesi ve bir çok hususiyetleri havi olması hasebile etraflıca tetkike imkân kalmamış olduğundan gelecek devre iç- timaına kadar mezkûr encümence tet- kiki karargir olmuştur.

Boğaziçi Anadolu sahilinin nâzım plâ- nına aid raporda şehircilik mütehassısı şunları söylemektedir:

Dünyanın en güzel kısımlarından ol- duğu kadar tarihî mevkilerini de ihtiva eden Boğaziçinin bilhassa Türk kültürü ile de büyük alâkası olan Anadolu sa- hilinin imar plânı tanzim edilirken bu hususlar ehemmiyetle göz önünde tutul- muş ve kasabaların inkişaflarına aid mıntakaların tespiti esnasında mümkün olduğu kadar ayni esaslar ibka edil - miştir.

Beykoz kasabası Akbaba yolu üzerin- de inkişaf edecektir. Başlıca şu yollar vardır: Üsküdar - Beykoz, Beykoz - Şi- le, Beykoz - Akbaba.

Üsküdar - Beykoz yolu 20 metre ola- caktır. Maamafih yol istikametindeki bi- nalar bir miktar geride yapılarak ileride bunların bahçeleri yola kalbedilecektir. Cumhuriyet meydanı ve hükûmet ma- hallesi olarak bir yer ayrılmıştır.

Raporda Boğazın her iskele ve kasa- basının alacağı şekil hakkında mufassal izahat verilmektedir.

Şehir Meclisi bir müddet fasıladan sonra ikinci celsesini akdetmiştir. Bu celsede 30 imza ile verilen bir takrir okunmuştur. Bu takrirde muhtac mat- buat müntesiblerine bir bakım mües - sesesi inşa edilmek üzere Çubukluda Belediye malı bir arsanın Basın Birli- ğine terki isteniliyordu. Bu teklif mül - kiye encümenine havale edilmiştir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Vali muavininin odacısı Adliyede tevkif edildi

Vilâyet maiyyet memuruna iki buçuk lira rüşvet teklif eden Settar, bir ay hapse mahkûm oldu

İstanbul Yedinci Asliye Ceza mahke- mesinde, dün iki rüşvet davasına baş- lanmış, her iki dava da karara bağlan- mıştır.

Maznunlardan birisi İstanbul Vilâye- tinde odacı Settardır. Tahkikata göre, Vali muavini Ahmedin odacısı olan Set- tar, evvelki gün saat 13 te, maiyyet me- murluğu odasına girmiş, maiyyet memu ru Kemale «sizi Vali muavininin odasın- daki telefondan istiyorlar» demiştir. O aralık Vali muavini Ahmed, Vilâyette yokmuş. Maiyyet memuru Kemal, göste- rilen odaya gitmiş, peşisıra içeriye giren Settar, kapıyı kapatmış ve «durunuz, te lefon falan çalmadı. Benim maksadım, sizinle yalnızca konuşmaktı» dedikten sonra, kendisinin tanıdığı olan şoför Abdullaha, lâstik tevziinde sıraya bakıl- maksızın lâstik verilmesini istemiştir.. Bunu temin için de, «sigara ve kahve parası olmak üzere» iki buçuk lira u - zatmıştır. Kemal, vaziyeti o sırada Vilâ- yette bulunan Vali muavini Raşide bil- dirmiştir. Ve derhal zabıt tutulmuştur.

Diğer maznun da Küçükpazarda aşçı Mehmeddir. Tahkikata göre, Mehmed, dün saat 11 de, adliye dairesine gelerek, İstanbul İkinci Ağırceza mahkemesi ka- leminde başkâtib Yusufu görmüştür. Kendisinin karısı olan Cemilenin bun - dan bir buçuk sene evvel çocuk düşür- mekten muhakeme edildiğini, o zaman serbest bırakılması için yüz lira kefa- let verdiğini anlatmış, karısı şimdi be- raet ettiğinden paranın geriye verilmesi için muamelenin ikmali isteğini ileri sürmüştür. Başkatib, yarım saat sonra gelmesini söylemiş, odadan çıkan aşçı Mehmed, tekrar geriye dönmüş, kâğıda sarılı gümüş bir lirayı «muamele için puldur» diye, başkâtibin açık çekmece- sine bırakmıştır. İşinin bir an evvel bi- tirilmesi için «parayı pul diye vermek suretile» rüşvet teklif edince, başkâtib, polis çağırtmış, vaziyet zapta geçirilmiş- tir.

Hâkim İsmail Hakkı Tüzemen; gerek Settar, gerek Mehmedin üçer ay ha- pislerine, ellişer lira para cezası öde- melerine, ancak verilen rüşvet alınma - dığından bu cezalarının birer ay hapse, on altışar lira altmışar kuruş para ceza- sına indirilmesine, muhakeme masraf- larının da tahsiline karar vermiş ve ay- ni zamanda, meşhud suç kanununun 13 üncü maddesine göre her iki maznun hakkında hemen tevkif müzekkereleri kesmiştir.

İaşe müsteşarı Ankaraya gitti

Şefik Soyer, dün birçok tetkikler yaptı

Şehrimizde bulunan İaşe Müsteşarı Şefik Soyer dün akşam Ankaraya dön- müştür. Müsteşar, dün muhtelif kimsele- ri kabul etmiş, bu meyanda Ticaret O- dası umumî kâtibi, Ticaret müdürü, Pet- rol Ofisi umum müdür muavini ile de görüşmüştür.

Otomobil lâstiği acentaları dün İaşe Müsteşarının iştirak ettiği bir toplantı yaparak ellerindeki 2400 kadar otomobil lâstiğinin tevziatı üzerinde bazı temen- nilerde bulunmuşlardır. Toplantının ne- ticesinde bu otomobil lâstiklerini elle- rinde bulunduranların tevziata kadar zarara duçar olmamaları ve sermayeleri- ni bekletmemeleri için bu lâstiklerin Ti- caret Ofisi tarafından mubayaasına ka- rar verilmiştir.

Değirmenciler de Müsteşarın nezdinde Toprak Mahsulleri Ofisi müdürünün de iştirakile bir toplantı yaparak bazı te- mennilerde bulnmuşlardır. Değirmenci- ler, Ofis tarafından işletilen İstanbul de- ğirmenlerinden Ofis unlarının fazla yer işgal etmesi ve randıman işleri üzerinde yapılan bu temennilerin yerine getiril- mesi için bazı kararlar verilmiştir.

Fırıncılar cemiyeti ve bisküi fabrika- ları tarafından yapılan bazı peksimet nümuneleri dün Müsteşara getirilmiş ve tetkik olunmuştur. Bu hususta tetkikler devam edecektir.

Gramer tedrisatı

Vekâletin sorduğu hususlara cevablar gönderiliyor

Maarif Vekâleti, orta mekteblerde gra- mer tedrisatının esasını teşkil etmek üzere ders yılı başında «Anahatlarla Türk grameri» adlı bir kılavuz gönder- miş, bu eser hakkında muallimlerin mü- talealarını istemişti.

Vekâlet, yeni bir emirle bu mütale- aların nisanın sonuna kadar bildirilme- sini istemiştir. Müddet bu akşam bitti- ğinden muallimler hazırladıkları kritik- leri bu gün mekteb idarelerine vermiş bulunacaklardır.

Türkçe muallimleri verecekleri rapor- larda ders senesi içinde gramer tedrisa- tından aldıkları neticeleri, yeni terimle- rin öğretilmesinde talebelerin güçlük çe- kip çekmediklerini ve umumî olarak şahsî mütalealarını bildireceklerdir.

Muallimlerin ve ayrıca dil mütehas- sıslarının gramer hakkındaki mütalea- ları Vekâlette teşekkül edecek bir ko- misyonda tasnif ve tetkik olunacak ve elde edilecek umumî esaslar dahilinde müsabaka ile orta tedrisat müessesele- rinin muhtelif sınıflarında okutulacak bir gramer ders kitabı yazdırılacaktır. Yeni gramer kitabı ancak 1943 ders yı- lına kadar yetiştirilebileceğinden önü- müzdeki ders yılında da bu kılavuza göre tedrisat yapılacaktır.

MÜTEFERRİK

Bahar bayramı

Yarın Bahar bayramı olduğundan devair resmen tatildir.

İngiliz profesörünün dünkü konferansı

Londra üniversitesi terbiye profesörü ve terbiye enstitüsü mümessili profesör H. R. Hanleyn son konferansı dün öğ- leden sonra Eminönü Halkevinde ver- miştir. Profesör, dün konferansını gra- mer mevzuu etrafında vermiş, bu hu- susta amelî ve nazarî kıymetli izahatta bulunmuştur.

Konferansta lise ve orta mekteb mu- allimlerile Üniversite Yabancı Diller mektebi talebesi ve İngiliz dili ile alâ- kalı zevat bulunmuştur. Büyük bir alâ- ka ile dinlenen konferans çok istifadeli olmuştur.

MAARİFTE

Yüksek Deniz Ticaret mektebi imtihanları bitti

Yüksek Deniz Ticaret mektebi son sınıf imtihanları bitmiş ve bu senenin mezunları anlaşılmıştır. Mekteb mü - dürlüğü diploma tevzii merasimi prog- ramını hazırlamış ve Münakale Vekâ- letine bildirmiştir. Vekâletin tensib et- tiği günde diploma tevzii yapılacaktır.

Orta mekteb eleme imtihanlarının neticesi

Orta mekteb eleme imtihanlarının ne- ticeleri dün talebelere bildirilmiştir. Bu sene, geçen seneye nispeten kaza- nan talebe miktarı daha fazladır. Orta mekteb devlet imtihanlarına bu sabah- tan itibaren başlanacaktır.

İlk mekteb mezuniyet imtihanları bitti

İlk mekteb mezuniyet imtihanları dün sona ermiştir. Kazananların isimleri bir kaç güne kadar ilân edilecek, ikmal imtihanlarına da 13 mayısta başlana- caktır.

Hazırlanan plânlar

Belediye İmar müdürlüğü Caddebos- tanı - Suadiye tafsilât plânlarını ha - zırlamış, Şehir Meclisine vermiştir. Şe- hircilik mütehassısı şimdi Sultanah - med - Sirkeci tafsilât plânlarını hazır- lamakla meşguldür. Sirkeci garından Gülhane parkına kadar geniş bir rıh- tım yapılacak, tren hattının etrafı an- trepo ve depo olacak, Gülhane parkı - nın etrafı ve Sanayi mektebi civarı ar- keolojik saha ittihaz edilecektir.

Marmara yolu ile gidecekler

Bu hatta Trak ve Kadeş vapurları tahsis edildi

Anadoluya meccanen naklolunacakla- rın ilk kafilesi yarın Aksu ve Tırhan vapurlarile hareket edeceklerdir.

Karadeniz hattından sonra Marmara hatlarına ve buradan iç Anadoluya ha- reket edeceklerin günleri de taayyün et- miştir. Bu işe Trak ve Kadeş vapurları tahsis edilmiştir. Trak, beş mayıstan itibaren beş gün Mudanyaya, Kadeş ise sekiz mayıstan itibaren dört gün Ban- dırmaya meccanen naklolunacak vatan- daşları götürecektir. Bunlar yalnız Ban- dırma havzasına gideceklerdir. Ege böl- gesine gidecekler ise 12 ve 18 mayıs pa- zar günleri naklolunacaktır.

Edirne, Kırklareli ve Tekirdağı vilâ - yetlerinden beyanname verip nakledile- ceklerin beyanameleri şehrimizde tasnif edilmektedir. Naklolunacakların ev ki- ralarile adliyedeki işleri hakkında henüz bir emir gelmemiştir.

Büyük iskeleler haricindeki ufak iske- lelere gidecek yolcular mutad posta va- purlarile fakat gene meccanî olarak nak- ledileceklerdir.

Seyahatlerine deniz yolundan sonra şimendiferle devam edecek olanların bekletilmeden seyahatlerine devam e- debilmeleri için Devlet Demiryolları is- kelelerde katarlar bekletecektir.

İKTISAD

Dünkü ihracat

Dün şehrimizde 121,000 liralık ihra- cat yapılmıştır. Bu meyanda cenubî Afrikaya iç fındık, Almanyaya taze ba- lık gitmiştir.

Tüylü derilerin ihracı menedildi

Tüylü deri namı altında ihrac olunan derilerle harice külliyetli miktarda ya- pağı çıkmakta olduğundan tüylü deri- lerin ihracı menedilmiştir.

Almanya ile yapılan ticaret anlaşması

Almanya ile aramızda esasları ta- karrür ettiğini evvelce yazdığımız 10,5 milyon liralık ticaret anlaşması Anka- rada paraf e edilmiştir.

Cezalandırılan esnaf

Dünkü beledî zabıta kontrolu esna - sında Beyoğlu Kumbaracı yokuşu ile Feriköyünde iki fırında bulunan 186 kilo noksan tartılı ekmek musadere e- dilmiş ve fırın sahibleri cezalandırıl - mıştır.

Eminönü kazası dahilinde de muh - telif beledî suçlardan 15 esnaf tecziye edilmiştir.

Bundan başka seyrüsefer talimatna- mesine aykırı hareket eden 8 şoför hakkında da cezaî zabıt tanzim edil- miştir.

Hasta nakliye otomobilleri

Belediye Sıhhat müdürlüğü mevcud hasta nakliye otomobillerini tezyide ka- rar vermiştir. Fakat halen bu otomo - billeri Avrupadan getirtmek imkânı ol- madığından tenezzüh otomobillerinden bir kaç tanesinin hastane otomobili ha- line ifrağına karar verilmiştir.

Mühendis mektebinde bir konferans

Bir Türk mühendisi mühim bir ihtiraını izah etti

Türkiyenin istikbali Türk mühendisle- rinin eserile ve adedlerile mebsutan mü- tenasib olarak gideceği kanaatini her- gün biraz daha kuvvetleştiren biri sıfa- tile Mühendis mektebimizde bir kaç gün evvel verilmiş olan bir konferanstan bahsetmek isterim.

Mühendis mektebinin hocalarına ve talebelerine verilen bu konferansta, ih- tira sahibi mühendis Halid Köprücü, Türk mühendislerinin şerefini artıracak mühim ihtiraını projeksiyonlarla da ta- mamlayarak uzunboylu izah etmiştir.

Muhteri Halid Köprücü, ihtiraını bir nazariyeden ileri gitmemiş bir mesele olarak ortaya atmış değildir. Bilâkis, bu hakikaten yüksek mühendisimiz, hükû- metimizce kabul olunan ihtiraının birçok iskele ve köprülerde tatbik edilmiş ve muvaffak olmuş bulunduğunu anlatarak bu tatbikat üzerinde izahat vermiştir.

İhtira şudur: Şimdiye kadar iskele, dalgakıran veya köprü mesnedleri bir çok betonarme parçalardan yapılır ve başka yerlerde yapılan bu parçalar vinç ve sair mihanikî vasıtalarla mahal- line konulur ve bu işler için de bir çok demir kullanılırken bu yeni usul saye- sinde bir çok parçalar yerine tekmil mesned yekpare betonarme olarak ko- nulacağı mahalde suyun üstünde yapıl- ması ve bunu tutan ayaklar elektrik ve dinamit vasıtasile atılarak bir anda mu- azzam yekpare betonarme parçanın su- yun dibine konulacağı yere indirilmesi- dir.

Halid Köprücü, 1923 te Mühendis mektebinden çıktıktan ve iki ay kadar Aydın demiryol hattında çalıştıktan sonra serbest taahhüd hayatına atılmış- tır ve taahhüd hayatında mesleğinin bilhassa köprücülük kısmile, muğlâk te- mel işleri ve iskelelerle meşgul olmuş- tur. Bu usul sayesinde: 5-6 bin ton de- mire ihtiyac gösteren eski sistem bir inşada ancak bin ton demir kullanıl- maktadır ki, bu misaldeki tasarruf bu- günkü piyasaya göre bir milyon yedi yüz bin liradır. Ayrıca; inşa müddeti beşte bire inmektedir. Para bakımından tasarruf da asgarî yüzde 20-25 tir.

Muhterem mühendisimizin ifadesine göre; faydaları şöyle de sıralayabiliriz: 1 — İnşaat fevkalâde sür'atlidir. 2 — İnşaatın heyeti umumiyesi fırtınalardan asgarî derecede müteessirdir. 3 — Yerli malzeme ile ve diğer inşa tarzlarına na- zaran yüzde an nispetinde demirle ka- bili haldir. 4 — Dalga tesiratına fevka- lâde mukavimdir. 5 — Heyeti umumiye itibarile diğer bilûmum tarzı inşalara nazaran çok ucuzdur. 6 — Alelûmum deniz inşaatında lüzumlu ağır vesaiti mihanikiyeye hiç lüzum kalmamıştır. 7 — Muvakkat iskele kazıkları bilâhare kütlenin temel kazıklarını teşkil etmek- tedir. 8— Betonarme sandıklar tamamen kuruda ve çok yüksek dozajla imal e- dildiği ve zemine oturtulduktan sonra deniz suyile temasa girdiği için suların muzır tesiratı asgaridir.

***

Hamiş: — Evvelki hafta Mühendis mektebinin az talebe çıkardığı hakkın- daki makalemdeki bazı rakamların yan- lışlığı iddia olunmuştur. Esasen, bir mü- hendisten aldığımız bu rakamlar bir mühendisin kaça yetiştiği hakkındaki rakama aiddir. Fakat, biz rakamlar üze- rinde bir iddia yürütmekten uzaktayız. Esas davamız; mühendislerimiz azdır ve mühendislerimizin çok miktarda yetiş- tirilmesi çaresi düşünülmek ve bulun- mak lüzumuna dairdir.

Mühendis mektebimizin son 1936 - 41 seneleri arasındaki beş sene zarfında mektebe giren (508) talebeden (271) mühendis çıkarabildiğine göre şu vazi- yet de gösterir ki, yalnız mektebe mü- sabaka ile girebilen talebenin adedi de- ğil, girenlerden çıkanların adedi çok az randımanlıdır.

Alâeddin CEMİL

Demirle yaraladı

Süleymaniyede Mimar Sinan cadde- si 73 numarada oturan Hüseyin, ara - larında çıkan bir kavga esnasında ay- nı sokak 66 numarada oturan Hüseyin Özdeni demirle başından yaralamıştır. Hüseyin Özden, hastaneye kaldırılmış, suçlu yakalanmıştır.

Mısırçarşısında kurulacak hâl

Belediye İktısad müdürlüğü hâl ha- line ifrağ edilecek olan Mısırçarşısının imar plânlarını tetkik etmektedir. İk- tısad müdürlüğü muhtelif ticaret er- babına hâlde ayrılacak yerleri tayin ve taksim edecektir.

İzmirde Yardımsevenler cemiyeti

İzmir (Hususî) — İzmir Yardımse - venler cemiyeti senelik kongresi Parti müfettişi Galib Bahtiyar Gökerin ri- yasetinde toplanmış, mutad müzakere- leri yapmış ve yeni heyete Vali Fuad Tuksalın refikası Kevser Tuksalı, ikin- ci reisliğe Lâtife Bekiri seçmiştir. A- zalıklara Cemile Çullu, Meliha Sanu, umumî kâtibliğe Muallâ Renda seçil- mişlerdir.

Bir delinin yaptıkları

İzmir (Hususî) — Bayındırın Kurt köyünden Osman Konur namında bir adam, ansızın delirmiş, baltayı kapa- rak karısı 40 yaşında Kâmile ile oğlu 16 yaşında Osmanı ağır surette yara- lamıştır. Deli yakalanmıştır.

Tren altında bir kadın parçalanarak öldü

Dün sabah Ahırkapı istasyonu ön - lerinde feci bir kaza olmuş, genc bir kadın kendi hatası yüzünden tren al- tında kalarak parçalanmıştır.

Saat 9 sıralarında Uzunköprüden Sirkeciye gelmekte olan makinist İh - san ve Mehmedin idaresindeki posta treni Ahırkapı istasyonunun deposun- da çalışan Edirneli 31 yaşlarında Abbas kızı Naciyeye çarpmıştır. Tekerlekler altında kalarak parçalanan kadıncağız derhal ölmüştür.

Yapılan tahkikatta Naciyenin geçil- mesi memnu olan ve tel gerili mahal- den hattın üzerine çıkmış ve bu sı- rada katarın altında kalmıştır. Tahki- kata devam olunmaktadır.

Kazaya sebeb olan trenin makinisti Mehmed Erşan şunları söylemiştir:

«— Ben, düdük çaldım. Oradan ge- çerken ateşçi Ahmed, kadının kazaya uğradığını söyledi. Treni durdurdum ama, kadın artık parçalanmıştı.»

ADLIYEDE

Şamlı Abdülkadiri öldürenlerin muhakemesi

Veznecilerde tatlıcı Şamlı Abdülka- diri, Sabri isminde bir genc yüzünden ...aralarında çıkan rekabet sebebile öl- dürmekten suçlu arabacı Hacı Molla- nın muhakemesi, İstanbul ikinci Ağır- ceza mahkemesinde, son safhadadır. Dünkü celsede, Müddeiumumî muavini ...urgud Oktay, Hacı Mollanın Şamlı ...Abdülkadiri kavga ederken iple boğdu- ğunu sabit görerek, 448 inci maddeye göre ceza istemiştir. Muhakemenin de- vamı, karar verilmek üzere kalmıştır.

Akıl hastanesinde öldü

Bundan bir buçuk ay evvel, Edirne- kapı civarında oturan 50 yaşında Tah- sin kızı Behire, damadı Alinin elinde patlıyan bir tabancadan çıkan kur - şunla göğsünden yaralanmıştı. Tahki- kata başlanmış, damadı, tabancanın ...zaen ateş aldığını söylemişti. Tahki- ...t devam etmektedir. Diğer taraftan, ...eski hastanesine yatırılan yaralı ...ynana, son günlerde çıldırmış, bu - ...n üzerine Bakırköy hastanesine kal- ...mıştır. Behire, dün orada ölmüş- Gömülmesine ruhsat verilmiştir.

...ların hücumuna uğradı

...arda Arakiyeci Hacıhüsrev ma- ... Yeni çıkmazda oturan İs- ... Hasan, içinde arılar bulu - ...sepeti kucağına alıp giderken ...kopması neticesi açılan sepet- ...an arılar Hasana saldırmışlar- ...r, Hasanı başından, alnından ...den sokmuşlardır. Bu sokma- ...ünde ...hirlenme alâimi gös- ...hastaneye kaldırılmıştır.

Bakkallara eskisine nazaran beş misli fazla şeker veriliyor

Vilâyet tarafından verilen emir üzeri- ne dün şehrin her tarafında ellerinde şeker bulunduğu halde satmak istemiyen ve malını saklayan bakkallar araştırıl - mıştır. Bazı bu şekilde hareket eden bakallar bulunmuş ve zabıt tutulmuştur. Bunlardan ilk yakalanan Sultanahmed- de Akbıyık caddesinde 7 numarada bak- kal Osman ikinci asliye ceza mahkeme- since 10 sandık şekeri saklayarak şeker satmadığından üç gün dükkânının sed - dine ve 25 lira para cezasına mahkûm edilmiştir.

Bu meyanda şeker şirketinden istedik- leri kadar mal alamadıklarını işaa eden bakallar da araştırılmaktadır. Türkiye şeker fabrikaları şirketi her istiyene is- tediği kadar şeker vermektedir. Aksi iddialar tamamen asılsızdır. İstanbulun normal şeker ihtiyacının evvelâ iki bu- çuk mislinin verilmesile başlayan bu hareket nahiyet beş misline kadar çık- mıştır.

Verilen karara göre şeker şirketi pi- yasaya kemafissabık istenildiği kadar şeker verecektir. Halkın bu yanlış hare- kete artık devam etmiyeceği tahmin e- dilmektedir.

Karadenizdeki kaza tahkikatı

Karadenizde Kefken adası civarında Demir şilepi ile Aktan şilepi arasındaki musademenin fennî tetkiklerini yap - mak üzere bir fen heyeti seçilmiştir. Bu heyet Demiri tetkik etmiştr. Aktanın hamulesini boşalttıktan sonra bunun da muayenesi yapılacak ve fen heyeti raporunu verecektir.

Demir ve Aktan süvarileri verdikleri raporlarda kabahati yekdiğerine atfet- mektedirler.

Küçük hikâye

«Ben köpekten korkmam!»

İhsan Arif

Naciye, postacıdan aldığı mektubu, hemen oracıkta, kapının arkasında oku- mak merakile, zarfı telâşlı hareketlerle yırttı. Şimdi elinde iki tarafı da yazıl- mış iki sahifelik uzun bir mektub duru- yordu. Selimden iki aydanberi mektub alamamıştı. Harb bütün şiddetile devam ediyordu. Ve nişanlısı Selim, ihtiyat su- bayı olarak cephede bulunuyordu. Na- ciye, belki hayatının en elemli, en heye- canlı günlerini ondan bir haber bekle- mekle geçirlyordu. Şimdi avcunda aziz bir emanet, çok kıymetli bir hediye gibi tuttuğu bu kâğıdlar, onun aylardanberi sürüp giden derdini kısmen dindirecek, yaralı kalbine bir şifa gibi tesir edecek- ti.

Mektuba şöyle bir göz gezdirince vü- cudü ürperdi. Fakat, bu yazı Selimin yazısı değildi. İmzayı aradı. Evet, imza da başkasına aiddi. İsmi okumağa ça- lıştı: Binbaşı Naim... Kalbi halecandan çatlayacak gibi kuvvetli atıyordu. Mer- divenlere koştu. Doğru odasına gitti. Ak- şamın gölgelerile loşlaşmış odada pen- cereye yakın bir koltuğa oturdu, ve mektubu okumağa başladı:

«Naciye Hanım,

Ben, nişanlınız Selimin komutanıyım. Ve sizi bu kahraman gencin bir silâh arkadaşı sıfatile selâmlamakla müşer- refim. Selim yaralıdır. Fakat, ortada kor kacak hiçbir şey yoktur. Eğer, ciddî bir tehlike mevcud olmasaydı bunu size böylece bildirmek bana düşmezdi. Bu- gün, hastanede ziyaret ettiğim doktor- lar, dört yarasına rağmen, Selimin teh- likeyi tamamen atlattığını ve pek ya- kında nakahet devresine gireceğini müjdelediler. Kendisinin nihayet on, on beş güne kadar size bizzat mektub ya- zabileceğini de ümid ediyorum. Şimdi, doktorlar onun mebzulen kaybettiği kandan çok zayıf ve bitab düştüğünü görerek ona göre tedbir almaktadırlar. Biraz canlanıp kanlanınca ilk yapacağı iş, muhakkak ki, bir kağıd kalem alıp sizinle uzaktan olsun karşı karşıya kal- maktır. Bugün Selimi tekrar gördüm. Dalgın yatıyordu. Beni tanıdı; gülümse- di. Sonra, sizden bahsetti:

— Komutanım, yazınız da merak et- mesin, dedi.

Sonra, derin bir uykuya daldı. Bir aralık galiba rüya gördü. Çünkü, titri- yor ve:

— Ben köpekten korkmam Naciye, ben köpekten korkmam, diye sayıkla- yordu.

Hakikaten Selim için «korku» manası olmıyan bir kelimedir. Onun son çar- pışmamızda, adeta efsanevî bir kahra- manlılka tehlikeye, ölüme öyle bir sal- dırışı vardı ki... O gün, hayatının baha- rına henüz yeni girmiş olan bu filiz gibi çocuğun bir gaye için, bir vazife için içini tutuşturan mukaddes ateşle yana- rak siperden öyle bir fırlayışı vardı ki... Görseydiniz, nişanlınıza karşı duy- duğunuz muhabbet, daha başka türlü ve daha büyük sevgi hislerile büyür ve kıymetlenirdi.

Asıl kuvvetlerimizin geride gruplan- ması ve harekete geçmesi biraz gecikti- ğinden, biz, bir müdafaa harbi için çok müsaid araziyi ihtiva eden siperlerimizi düşmana karşı her ne pahasına olursa olsun müdafaa etmek vazifesini almıştık. Setir kıtaatı vazifesi gören bu kuvvetler tam bir hafta kahir kuvvetteki düşman ordusunun anudane ve kuvvetli bütün tazyiklerine mukavemet etmişti. Selim, müfrezesile ilk hatlarda idi. O gün gelen takviye kuvvetlerile düşmana bir muka- bil taarruz emrini almıştık. Selim müf- rezesile evvelâ düşmanın sol cenahına yüklenmek üzere bizden icab eden tali- matı alırken sevincle karışık bir heyecan içinde idi ve mütemadiyen dudaklarını ısırıyordu. Sonra, onu zaptedilen düş- man siperinde dövüşürken görenler an- latıyorlar. Sağ kaşının üstünden aldığı hafif bir yara ile yüzü gözü tamamen kana bulanmış bir halde karşısındaki iki düşman askerinin üzerine saldırmış. Bir tanesini kurşunları biten tabancasının kabzasile kafasına vurarak düşürmüş, diğerinin böğrüne müthiş bir tekme in- direrek yere yuvarlamış ve silâhını kap- mış, ikisini de temizlemiş, fakat arkadan açılan bir ateşle o da düşmanlarının ü- zerine yıkılmış... Bereket versin ki, ya- ralar ehemmiyetli değil ve biz çabuk ye- tişerek kendisini hemen gerideki seyyar hastaneye gönderdik.

İşte Naciye Hanım, size Selimin kah- ramanlık hikâyesini de kısaca anlattım. Böyle vatan için hayatını seve seve ve- recek kadar yüksek yaratılışın, necib ve cesur bir gencin hayat arkadaşlığına namzed olduğunuzdan dolayı, nekadar iftihar etseniz azdır. Sizi tekrar bütün kalbimle tebrik eder, nişanlınıza yakın- da kavuşmanız temennisile hürmetlerimi arzederim. Binbaşı Naim»

Naciye, satırları bir daha bir daha okudu. Bağırmak istedi. Fakat bir hıç- kırık boğazını tıkadı; sesi çıkmadı. Şim- di bütün vücudü, mahiyetini birdenbire kavrayamadığı bir acının nöbetile yanı- yordu. Başı müthiş zonklayordu. Gözle- rini yumdu. Fakat, gizli bir ses, dimağı- nın tâ içinde o mektubdaki bir cümleyi tekrarlayıp duruyordu:

— Ben köpekten korkmam Naciye! ben köpekten korkmam!

Bir aralık muhayyilesi aydınlandı. Vak'ayı hatırladı:

Bir yaz günü, Yakacıkta Selimle kol- kola geziyorlardı. Dokuz aylık bir tanış- madan, daha doğrusu sevişmeden sonra yeni nişanlanmışlardı. Erkek, güzel ni- şanlısının kolunda olmaktan doğan tatlı bir garam ve heyecan içinde mütema- diyen konuşuyordu. Bir aralık nasıl ol- du anlayamadılar. Önünden geçmekte oldukları açık bir kapıdan bir çiftlik kö- peği birdenbire fırladı ve havlayarak saldırdı. Bu anî hücuma dalgın yakala- nan Selim, telâşla Naciyenin kolundan kurtuldu ve karşıdaki tümseğe fırladı. Sonra, köpeği koğdular. Fakat Naciye- nin hem korkudan, hem Selimin fazla telâşından sinirleri bozulmuştu. Müte- madiyen gülüyor, bir taraftan da:

— Ayol, sen ne korkak şeymişsin Se- lim, diye söyleniyordu.

Selim, bu vak'adan çok müteessir ol- muş, birşey söyliyememişti. Tekrar Na- ciyenin yanına döndüğü zaman yüzü kıpkırmızı idi.

Naciye, şimdi, o günkü vak'ayı hatır- layınca içinde kabaran bir nedamet his- sile yandı. Hâlâ kucağında duran mek- tuba bakarak söylendi:

— Kahraman çocuk!

Gözleri dolmuştu. Bütün vücudü ateş- ler içinde ayağa kalktı, pencerenin ö- nünde durdu. Artık, oda karanlıklara gömülmüştü. Şehir, her zamanki gibi bir ışık çağlayanı içinde uzanıyor, tâ, uzakta bir köpek durmadan havlayordu

İhsan ARİF

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Haric için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşre...ilsin edilmesin iade edilmez ve ...dan mes'uliyet kabul olunmaz.

...an sağa:

1 — Bir çok meraklıların koleksiyo - nu yaptıkları şeylerden. 2 — Eski ...r Türk devleti, halsizlik. 3 — Çocuk-larının yemeklerinin yarısı, «şikâr» ın tersi. 4 — Yediğimiz otlardan. 5 — Şeref kazanan (iki kelime). 6 — Eski bir mabud, herkesin isminin kendi elile yazılmış şekli. 7 — Canlı mahsul, kocanın kızkardeşi. 8 — Gündelikle çalışan, bir soru edatının tersi. 9 — Iztırab veren, arka.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Eski püskü. 2 — Çayırın kurumuşu, valide intikamı (iki kelime), 3 — Eski kimya ilmi, ters çevirirseniz çağırma vasıtalarından biri olur. 4 — Mahkeme işlerine müteallik, nota. 5 — Bir renk, bütün vatandaşlar. 6 — Fazla müstagni (iki kelime). 7 — Akıl, yay kullanmak (iki kelime). 8 — Kirlilik. 9 — Eski rütbelerden, ikamet edilen yerlerden, isim.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	H	O	Ş	L	A	N	M	A	K
2	A	Y	I	■	K	A	İ	D	E
3	R	A	K	S	A	N	■	İ	K
4	M	■	L	A	M	İ	S	E	■
5	A	C	I	M	A	K	■	K	İ
6	N	E	K	İ	M	■	E	■	S
7	İ	S	■	T	A	K	L	A	K
8	■	İ	Ş	■	K	A	T	R	A
9	A	M	U	D	■	F	İ	A	T

SPOR

Bu hafta yapılacak güreş maçları

İstanbul mıntakası güreş ajanlığı önümüzdeki pazar günü Fatihteki güreş kulübü salonunda bir müsabaka yapacaktır.

Çoban Mehmed, Samsunlu Ahmed ve Adnan takımları namile teşkil edilen üç muhtelif ekip arasında cereyan edecek bu müsabakayı kazanan takıma güzel bir kupa hediye edilecektir.

İstanbul - Ankara basketbol maçı

İstanbul ve Ankara ekipleri arasında bir basketbol maçı yapılacaktır.

Bu hususta icab eden hazırlıklara başlanmıştır.

Şeref sahasında yapılacak pist

Şeref sahasında yapılacak atletizm pisti için hazırlanmakta olan plân tamamlanmıştır. 7 mayısta kapalı zarf usulü ile yapılacak münakasayı müteakıb pistin yapılmasına derhal başlanacaktır.

Atletizm hakem kursu

İstanbul mıntakası atletizm ajanlığı tarafından geçen pazartesi günü açılması evvelce ilân edilen hakem kursu derslerine cuma günü başlanacaktır.

Hakem kursu, yapılacak ufak bir merasimden sonra açılacak ve sekiz hafta devam edecektir.

Mekteb maçları

İstanbul erkek mektebleri voleybol lik heyeti başkanlığından:

30/4/941 çarşamba günü Eminönü Halkevi salonunda yapılacak maçlar:

Saha komiseri: S. Karayel.

İstiklâl - Muallim mektebi saat 14,45, hakem: Ahmed.

Silivri fırıncılarının bir müracaati

Silivri fırıncıları İstanbul Toprak Ofisinden aldıkları unla yaptıkları ekmeğin çok esmer olduğunu görerek tahlil edilmek üzere bu un ve ekmekten nümune alıp İstanbul Belediyesi tahlilhanesine göndermişlerdir. Belediye bu tahlili yaptıktan sonra neticesini hem Toprak Ofise, hem de Silivri fırıncılarına bildirecektir.

RADYO

Bu günkü program

8,00	Program	18,30	Konuşma
8,03	Haberler	18,45	Çocuk saati
8,18	Müzik (Pl.)	19,30	Haberler
8,45	Yemek listesi	19,45	Konuşma
★		19,50	Konser
12,30	Program	20,15	Rad. gazetesi
12,33	Şarkılar	20,45	Fasıl heyeti
12,50	Haberler	21,10	Konuşma
13,05	Şarkılar	21,25	Saz
13,20	Orkestra	21,45	Bando
★		22,30	Haberler
18,00	Program	22,45	Caz (Pl.)
18,03	Müzik (Pl.)	23,30	Kapanış.

Darülâceze menfaatine büyük müsamere

8 mayıs perşembe akşamı saat 21 de Şehir Tiyatrosu komedi kısmında Darülâceze menfaatine büyük bir müsamere verilecektir. Bayan Feyha Talay tarafından viyolonsel resitali verilecektir. Kendisine Bayan Hege refakat edecektir. Bundan başka Şehir Tiyatrosu artisti tarafından Saz - Caz operetinden bir perde temsil edilecektir.

Bayan Feyha Talay 17 yaşında genç bir san'atkârdır. Ankara Halkevinde iki konser vermiş ve çok rağbet görmüştür. Konserlerin birini Reisicumhurumuz da şereflendirmişlerdir.

ASKERLİK İŞLERİ

Şubeye davet

Eminönü Askerlik şubesinden:

Yedek Lv. asteğmen Süleyman oğlu Hasan Tevfik Atalay (18196), Ankara şubesinden yedek muhabere asteğmen Hayri oğlu Nahid Oran (31470), yedek P. Yarbay Abidin oğlu Ziver (318-519).

Kayıdları yapılmak üzere nüfus hüviyet cüzdanile birlikte şubeye müracaatleri.

Mevlidi Nebevî

Merhum Ali Rıza Mataracının ruhuna ithaf olunmak üzere Kadıköyünde Osmanağa camii şerifinde 1 mayıs 941 tarihine tesadüf eden perşembe günü öğle namazını müteakıb Mevlidi Nebevî kıraat olunacağından merhumu tanıyanların teşrifleri rica olunur.

Mataracı ailesi

Elim bir zıya

Denizli Vilâyeti Köyler ve Belediyeler bürosu şefi Enver Uysalın babası ve İzmir mezbahası başveterineri Kâmil Aydınoğlu ile zeytinyağı ve sabun fabrikatör ve tüccarlarından Yusuf Cömerdin ve Ayvalıklı Nureddin Uygunun kayınpederleri Ayvalığın muteber ve sayılı tüccarlarından Kalonyalı namile maruf Ali Rıza Uysalın tutulduğu müzmin hastalıktan kurtulamıyarak damadı Yusuf Cömerdin Kadıköyündeki ikametgâhlarında vefat ettiği derin bir teessürle haber alınmıştır.

Ticaret âleminde ve bilhassa bankalar mehafilince çok sevilen ve müstesna bir itimad ve sevgiye mazhar olan mumaileyhin beklenilmiyen bu ani ölümü Ayvalık muhitinde hakikî bir teessür uyandırmıştır.

Merhuma Hakkın rahmetini diler, geride kalan ailesi efradına sabır temenni ederiz.

***

Merhum tüccardan İzmirli Hacı Hafız Ali kızı ve merhum Düyunu umumiye muhasebecilerinden İbrahim Dürrü Duru karısı, Ankara Devlet Şûrası Muhterem Murad Tinselin ve Türkân Durunun annesi Adviye Duru 29/4/941 salı günü uzun bir hastalıktan sonra hayata gözlerini yummuştur. Cenazesi 30/4/941 çarşamba günü Mahmudpaşa Sultanmekteb sokak No. 16 hanesinden saat 13 te kaldırılarak Eyüb camiinde namazı kılındıktan sonra Eyübdeki aile makberesine götürülecektir. Allah rahmet eyliye.

***

Üç gün evvel müptelâ olduğu hastalıktan kurtulamıyarak vefat eden ailem Elisavet Papazoğlu'nun cenaze merasimi bugün Kumkapıda Ayia Kiryaki kilisesinde saat 14 de yapılarak Balıklı aile kabristanına defnedileceğinden arzu eden akraba ve dostlarının teşrifleri rica olunur.

Zevci: Mihail Papazoğlu — Oğlu: Evangelos Papazoğlu

Kızları: Polimnia Papazoğlu, Marika Papazoğlu, Anula Papazoğlu ve Elpis Papazoğlu.

Annesi: Annika Moisioğlu — Kardeşi: Vasil Germillioğlu

İLAN

Bahar bayramı münasebetile Osmanlı Bankasının Galata merkezile Yenicami ve Beyoğlu şubeleri 1 mayıs 941 perşembe günü kapalı bulunacaktır.

İKİ ESİR

Yazan: *Lajos Zilahy* — 36 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

Peter'in kıt'ası gittikçe artan bir süratle ileri harekâtına devam ediyordu. ...ım saat süren sıkı bir yürüyüşten sonra durdular. Peter, kâh yatarak, kâh birdenbire fırlayıp sıçrayarak yüksekçe bir tepeye çıktı. Dürbünle etrafını tetkike koyuldu. Rus sprelreri azamî sekiz ... metre kadar bir mesafede bulunuyordu. Şimdi düşman topları Peter'in bulunduğu tepeyi de döyüyordu. Sağına, soluna yüzlerce şarapnel düşüyordu. Peter bu cehennemî ateş yağmuru altında ölümü aklına bile getirmiyordu. Bu saniyede onun dimağına hâkim olan bir tek endişe vardı. Uhdesine tevdi edilen keşif vazifesini lâyıkile yapmaktan ve düşmanın kuvveti hakkında esaslı bir fikir edinmekten başka bir şey düşünmüyordu. Kendi topçularının da düşman mevzilerine tam isabetli atışlar yaptığını görüyor ve Rus askerlerinin sağa, sola kaçıştıklarını farkediyordu. Arkaya işaret verdi. Taarruza geçmek ...n tam müsaid zamandı. On dakika ...nra Avusturya - Macar kıt'aları hücuma kalktılar. Şimdi düşmanın maki... tüfek ve piyade ateşi de topçusile ...ği yapmış, Macar askerlerine ağır ...rdiriyordu. Fakat, Macar kıt'a... ...e artan bir şevk ve heyecan ...ü hiçe sayarak birbirini ta... ...lgalar halinde düşman istih... ...dırıyorlardı. Şimdi Macar ...iyeti arttırmış, Rus top... ...üfeklerini susturmak ...çalışıyordu. ...ca, tarlaların için... ...iye doğru koşuyordu. Kulağının dibinden kurşunlar vızıldıyarak, ıslık çalarak geçiyordu. Kendisile beraber koşan askerlerden bazılarının ağır bir küfür savurarak boylu boyuna yere uzandıklarını görür gibi oluyordu.

Bütün cephe boyunca harb kızışmıştı. Artık düşmanın hâkim bulunduğu tepelere erişmişlerdi. Sağ cenahlarındaki meşhur Seykey alayının iki bölüğü yukarıya doğru tırmanmış ve bir çok mevzileri işgal etmeğe muvaffak olmuştu. Rus cephesi bir çok noktadan yarılmış, bazı noktalarda ise kanlı süngü harbleri cereyan ediyordu.

Bu müthiş mücadele üç saat kadar devam etti. Güneş gittikçe kızışıyor ve ortalığı kavuruyordu. Öğleye doğru Ruslar bütün mevzileri terkettiler.

Akşamın alacakaranlığı çökerken son silâh sesi de sustu. İlerideki ormanların arkasından parlak bir ay doğdu.

Ortalığı müthiş bir sükûn kaplamıştı. Sabahtanberi top, tüfek, mitralyöz seslerile ülfet peyda etmiş olan kulaklar, şimdi bu sessizlikten adeta rahatsız oluyorlardı.

Ormanın içinde yer yer bir alev sütunu yükselip, kayboluyor, yeşil çimenlerin üzerine dizilmiş sedyelerde yatan yaralılar, büyük bir tevekkelle ellerini göğüslerine bağlamışlar, vazifesini lâyıkile yapan insanların zevkine doyulmıyan vicdan huzuru içinde kendilerini götürmeğe gelecek olan sıhhî imdad otomobillerini bekliyorlardı. Biraz ötede kazanlar kaynıyor, akşam karavanası hazırlanıyordu.

Yemekten sonra o gün gelen postayı dağıttılar. Başçavuş Peter'e iki mektub verdi. Mektublardan biri Miett'ten geliyordu. Diğer zarfın üzerindeki yazıyı tanımadı. Mum ışığı altında dikkatlice bakınca bunun emirberi Mihal'e aid olduğunu anladı.

Peter, karısından gelen mektubu açtı. Heyecanla okumağa başladı:

«Sevgili Peter'ciğim,

Bilmem, hareket ettiğin akşam yazdığım mektubu aldın mı. İlk mektubumu yazalı bugün tam bir hafta oluyor, şimdi ikinci mektubumu yazıyorum. Bugün öğleden sonra doktor Varga'lar geldi. Beni teselli etmek için ellerinden geleni yaptılar. Fakat nafile, bana hiç bir şey senin yokluğunu unutturamıyor. Bilhassa sofraya oturduğum zamanlar, senin sandalyeni boş görünce içime bir hüzün çöküyor, boğazım kuruyor, iştahım kesiliyor. Babamı meraka düşürmemek için zorla bir iki lokma yemeğe çalışıyorum...»

Miett üç sahifeyi bu gibi arzu ve iştiyakı ifade eden hislerle doldurmuştu. Nihayet mektubunu şu cümlelerle bağlamıştı:

«Babam da milyonlarca defa gözlerinden öpüyor. Sana yakında sevdiğin o sarı tütünlerden gönderecekmiş. Sevgili Peter'ciğim. Başka ne istiyorsan, bana yaz. Derhal hepsini gönderirim. Şimdi senin nelere ihtiyacın olduğunu belki de bir çırpıda hatırına getiremezsin. Bunu düşündüm. Madam Varga ile bu hususta uzun, uzun müzakereler yaptım. Daha bazı tanıdıklardan da akıl danıştım. Nihayet ilk göndereceğim eşyanın listesini tanzim ettim. Bak bu listenin içine girenleri şimdi sana sıralıyorum. Büyük bir şişe kolonya, bir ceb feneri, portatif çatal, bıçak ve kaşık takımı, bir kaç kutu konserve, bir dolma kalem, bir deve tüyü battaniye ve daha bazı ufak tefek şeyler. Tabiî bunları almak üzere çarşıya çıktığım zaman aklıma daha başka şeyler de gelecektir. Peter'ciğim, bana sık sık mektub yazmayı ihmal etme. Senden haber alamamak, beni tasavvur edemiyeceğin kadar derin azablar içinde kıvrandırıyor...»

Peter mektubu dizinin üstüne koydu. Gözlerini, mumun titrek ışığına dikti. Gecenin serin rüzgârı, ovaların üstüne sinen barut ve biraz ötedeki alay mutfağından yayılan yağ kokularile karışıyordu. Fakat Peter şimdi karısının kızıl saçlarının ve taze vücudünün kokusunu duyuyordu. Sabit bakışlarının karşısında mumun titrek ışığı siliniyor, Miett'in hayali bütün canlılığile beliriyordu. Hayatlarının muhtelif safhaları bir sinema şeridi gibi akıp gidiyordu. Miett'i gülerken, söylerken, sevişirken görüyordu.

Aklına Mihail'in mektubu geldi. Onu da sahibine vermek lâzımdı. Zavallı kim bilir ne kadar sevinecekti. Ayağa kalktı. Çadırdan dışarı çıktı. Ayışığında küme küme yerlere uzanmış, pipolarını içen ve kayıdsız kahkahalarla gülüşüp, söyleşen kalabalığa baktı. Bağırdı:

— Mihail!

Üç defa seslendiği halde cevab alamadı. Bütün bölüğü dolaştı. Mihail ortalıkta yoktu. Tekrar seslendi. Yanıbaşında bir karaltı peyda oldu. Evvelâ Mihail'in geldiğini sandı. Fakat dikkatli bakınca bunun başçavuş olduğunu gördü:

— Bir emriniz mi var teğmenim?

— Mihail'i, emirberimi arıyorum.

— Mihail, bir kahraman olarak fânilere karıştı efendim.

Peter, bu uzun ve dolambaçlı lâkırdının mânasını bir anda kavrayamadı. Mütereddid bir tavırla sordu:

— Mihail ne yaptı, anlayamadım?

Başçavuş soğukkanlılığını bozmadan cevab verdi:

— Mihail öldü, efendim. Yarın sabah size yeni bir emirber verilecek.

— Bende bir mektubu var.

Peter bunu, canım Mihail'in ölmesine imkân yoktur, çünkü bende onun namına gelmiş bir mektub vardır, tarzında söylemişti.

Başçavuş hiç sesini çıkarmadı. Esas vaziyeti almış bir heykel gibi hareketsiz duruyor ve teğmenin başka bir emri olup olmadığını anlamak için bekliyordu. Peter döndü. Çadırına doğru yürürü. Bu saniyede kendini yaralanmış gibi hissediyordu.

Kendi kendine mırıldandı:

— Acaba hakikaten öldü mü?

Bu günkü çarpışmada iki tarafın da çok ağır zayiat verdiğini biliyordu. Fakat, daha sabahleyin konuştuğu Mihailin şimdi ölmüş olmasını bir türlü havsalasına sığdıramıyordu.

Mihail'in toprak rengini andıran esmer yüzü, güneş çalığı sarı bıyıkları gözünün önünde canlandı.

Çadırına girdi. Bir müddet elinde kalan ve artık sahibine kavuşmasına imkân olmıyan mektuba baktı. Sonra seri bir hareketle muma yaklaştı. Mektubu uzattı. Kâğıd bir hamlede alev aldı. Bir iki dakika sonra Mihail'in mektubu da kendisi gibi kül oldu.

Peter, çizmelerini bile çıkarmadan yatağına uzandı. Battaniyesine sıkı sıkı sarıldı. Vücudü yorgunluktan bitab bir haldeydi. Gözleri adeta kendiliğinden yumuldu. Derin, ağır bir uykuya daldı.

Ne kadar uyuduğunu bilmiyordu. Uykudan ziyade bir baygınlığa benzeyen bu kendinden geçiş belki de on dakika, belki iki saat sürmüştü. Birisi şiddetle omzunu sarstı. Peter birdenbire doğruldu. Kalbi heyecanla atarak yatağın içinde oturdu. Dışarıdan karma karışık gürültüler geliyor, adamlar koşuşuyor, bağrışıyorlardı.

Ay henüz gökyüzünü terketmemişti. Parlak bir mehtab ortalığı gündüz gibi aydınlatıyordu. Birdenbire sesler kesildi.

(Arkası var)